

Nieuwsbegrip Extra

Met enige regelmaat ontwikkelt Nieuwsbegrip in opdracht van bedrijven of maatschappelijke organisaties een speciale themales. Bedrijven die ons vragen om zulke lessen te ontwikkelen doen dit vaak in het kader van 'maatschappelijk verantwoord ondernemen', ideële organisaties brengen via de les het maatschappelijke onderwerp waarop zij zich richten onder de aandacht.

De Nieuwsbegrip Extra-lessen worden mogelijk gemaakt door financiering van de externe opdrachtgever. De inhoud van de lessen wordt echter ontwikkeld door en valt volledig onder verantwoording van de Nieuwsbegripredactie.

Handleiding Nieuwsbegrip Kinderpostzegelactie 2022, niveau B**Vooraf**

Deze les is ontwikkeld in samenwerking met Stichting Kinderpostzegels, om aandacht te vragen voor de Kinderpostzegelactie van dit jaar en leerlingen meer betrokken te maken bij de doelen waar ze zich voor gaan inzetten tijdens de Kinderpostzegelactie. Stichting Kinderpostzegels zet zich in voor kinderen. Het doel van de actie van dit jaar is 'Ieder kind met een vrij hoofd naar school', waarbij extra aandacht is voor kinderen die zich, door bijvoorbeeld de thuissituatie, op dit moment niet kunnen ontwikkelen tot de mensen die zij willen zijn. Dit jaar wordt de opbrengst van de actie dan ook vooral besteed aan projecten die deze kinderen hierin ondersteunen. Meer informatie voor leerkrachten vind je op: [Leerkrachten \(kinderpostzegels.nl\)](https://www.kinderpostzegels.nl), en voor leerlingen en ouders op [Kinderen \(kinderpostzegels.nl\)](https://www.kinderpostzegels.nl)

Lesoverzicht

Onderwerp	Kinderpostzegelactie 2022
Lesdoel	De leerlingen lezen de tekst actief aan de hand van sleutelvragen. Ook maken ze een doel-middel bij de tekst, kijken ze goed naar de verbanden de tekst en maken ze een <i>TikTok</i> over één van de doelen van de Kinderpostzegelactie.
Leesdoel	De leerlingen kunnen vertellen wat de Kinderpostzegelactie inhoudt en wat er met de opbrengst van de actie gebeurt.
Opdracht 1	Actief lezen en sleutelvragen beantwoorden
Opdracht 2	Sleutelschema: een doel-middelschema maken
Opdracht 3	Verbanden in de tekst
Opdracht 4	Een <i>TikTok</i> maken over Kinderpostzegels (extra opdracht)
referentieniveau	De tekst is geschreven op Nieuwsbegripniveau B en sluit aan bij referentieniveau 1F

Materiaal

Voor elke leerling:

- de tekst *Ieder kind met een vrij hoofd naar school* (niveau B);
- bijbehorende opdrachten voor niveau B;
- voor opdracht 4: [de TikTok video van Lianne Dijkstra over Kinderpostzegels](#).
- voor abonnees van Nieuwsbegrip: de strategiekaart *Verbanden* en het *Overzicht signaalwoorden* (op de website bij Basismateriaal).

Woordenschat (NB met deze woorden zijn geen online oefeningen beschikbaar):

de opbrengst	= de hoeveelheid geld die een inzameling of actie oplevert
misdeeld	= arm
duurzaam	= wat lang mee gaat en dus goed is voor het milieu
de donatie	= wat je geeft aan een goed doel
(niet) lekker in je vel zitten	= je emotioneel (niet) goed voelen
concreet	= dat wat je echt kunt zien
financier	= het geld voor iets leveren
de motivatie	= wens om iets dat je wilt ook werkelijk te doen
de mentor	= iemand die jou ergens mee helpt, op basis van wat hij/zij zelf weet en/of heeft meegemaakt
optimaal	= het best mogelijk

Opdrachten**Toelichting****Actief lezen en sleutelvragen**

In de basislessen van Nieuwsbegrip ligt de nadruk op het onderdeel Actief lezen. Onder actief lezen verstaan we het lezen van de tekst in drietallen, waarbij leerlingen in interactie met elkaar bespreken waar de tekst over gaat. Hierbij zijn ze gericht op de inhoud. Bij het actief lezen is het de bedoeling dat de leerlingen voorspellen, onduidelijkheden ophelderen en zelf vragen stellen. Hiervan maken ze notities op het werkblad Actief lezen. De sleutelvragen stimuleren leerlingen om verbanden te doorzien, afleidingen te maken en de tekst samen te vatten. Deze activiteiten zijn erop gericht de leerlingen te ondersteunen in het vormen van een mentaal plaatje van de tekst.

Werkwijze

- Introduceer het onderwerp klassikaal. Wat weten de leerlingen van het onderwerp? Wat verwachten ze in de tekst te lezen?
- Vraag de leerlingen welk leesdoel ze hebben (of geef ze het gegeven leesdoel) en bespreek de uitleg. Wijs de leerlingen zo nodig op de strategiekaart *Verbanden* en het *Overzicht signaalwoorden*.
- Groepjes II en III werken (indien mogelijk) in drietallen met de tekst en het werkblad Actief lezen met de sleutelvragen en vullen daarna het doel-middelschema in (opdracht 2). Bij opdracht 3 gaan de leerlingen aan de slag met de verbanden in de tekst
- Begeleid zelf groep I. Maak gebruik van de modeltekst, de sleutelvragen en de hulpvragen. De leerlingen kunnen daarnaast de strategiekaart *Verbanden* en het *Overzicht signaalwoorden* gebruiken. Laat de leerlingen na verlengde instructie zelf werken aan opdracht 2 en 3. Opdrachten 4 is

een extra opdracht. De leerlingen mogen tijdens deze opdracht eventueel ook samenwerken.

- Nabespreking: check of lesdoel en leesdoel bereikt zijn. Laat leerlingen eventueel zelf hun antwoorden controleren en bespreek waar de leerlingen moeite mee hadden.
- Neem de werkbladen Actief lezen in om inzicht te krijgen in het werk van de verschillende groepjes.

OPDRACHT 1

klassikaal/
drietallen

Modelen**Actief lezen en sleutelvragen beantwoorden**

1. Introduceer het onderwerp klassikaal. Wat weten de leerlingen over de Kinderpostzegelactie? Weten ze misschien wat er met het opgehaalde geld van de kinderpostzegels gedaan wordt? Wat verwachten ze in de tekst te lezen?
2. Geef uitleg over de werkwijze bij Actief lezen en verbanden in een tekst. Bespreek de lesdoelen. Vertel ook wat het leesdoel is.
3. **Leesdoel:** De leerlingen kunnen vertellen wat de Kinderpostzegelactie is en waar het opgehaalde geld aan besteed wordt.
4. Werk klassikaal of in groepjes bij het lezen van de tekst. Maak gebruik van onderstaande modeltekst, de sleutelvragen en de hulpvragen.
5. De leerlingen gaan verder zelfstandig aan de slag. Bespreek klassikaal de antwoorden op de sleutelvragen.

Modeltekst

Modellen van de inleiding m.b.t. actief lezen en ophelderen van onduidelijkheden:

Zeg bijvoorbeeld het volgende: *de titel van de tekst is: **Ieder kind met een vrij hoofd naar school**. Na het lezen van de titel weet ik eigenlijk nog niet heel goed waar de tekst over zal gaan. Wat betekent het eigenlijk als je een vrij hoofd hebt? Op de afbeelding bij de tekst zie ik twee kinderen. Er staat ook de tekst 'Kinderen willen andere kinderen helpen'. Dat klopt wel. In kleine letters staat daaronder: 'samen met Kinderpostzegels maken we het verschil'. Ah, zou het over de Kinderpostzegelactie gaan? Onze school doet daar ook aan mee. Maar wat heeft dat 'vrije hoofd' er dan mee te maken? Ik ben benieuwd. In de tekst staat er vast meer over. Ik begin met het lezen van de inleiding.*

De Kinderpostzegelactie, die ken je vast wel. *Ja, die ken ik inderdaad wel. Kinderen verkopen dan postzegels voor het goede doel. Kinderen gaan dan langs de deuren om speciale postzegels en andere leuke spullen te verkopen voor het goede doel. Ja precies, dat staat hier ook. Maar hier staat ook dat ze niet alleen postzegels verkopen, maar nog meer spullen. Dat wist ik niet. Wat zou dat zijn dan? Dat staat misschien verderop in de tekst. **Met de opbrengsten worden andere kinderen geholpen. Dat is namelijk het doel van Stichting Kinderpostzegels: kinderen voor elkaar.** Aha, dat stond ook al in het plaatje bij de tekst. Blijkbaar is dat het doel van de Kinderpostzegels. Ik zie hier ook het signaalwoord 'namelijk'. Dat geef een 'reden' aan: de reden waarom Stichting Kinderpostzegels iets doet.*

Want niet alleen volwassenen kunnen kinderen helpen, kinderen helpen elkaar immers ook graag! *Kinderen helpen elkaar inderdaad graag. Maar op wat voor manier kunnen ze dat dan doen? Dat staat vast ook in de tekst. Ik ben wel nieuwsgierig geworden en ga nu de rest van de tekst lezen.*

Wat hebben jullie mij horen doen? Ik dacht hardop na over de tekst. Ik stelde ook vragen aan mezelf. Dat hoort bij actief lezen. Als je actief leest, let je ook signaalwoorden in de tekst. Die signaalwoorden geven namelijk verbanden in de tekst aan, zoals een reden, een opsomming of een voorbeeld. Hierdoor begrijp je de tekst beter.

Laat één van de leerlingen hardop denkend het volgende stukje lezen.

Leg uit: *als je in je groepje actief aan het lezen bent, ga je ook de sleutelvragen bij de tekst bespreken.*

In de tekst zie je na elk stukje een nummer staan. Bij elk nummer hoort een sleutelvraag.

Let op: De hulpvragen bij de sleutelvragen hieronder zijn bedoeld als extra aanwijzingen bij de sleutelvragen. Gebruik de hulpvragen alleen als deze relevant zijn voor de leerlingen. Als de leerlingen de sleutelvraag direct kunnen beantwoorden is een hulpvraag waarschijnlijk niet nodig.

Sleutelvragen en hulpvragen

Inleiding

Sleutelvraag 1: Wat is

het belangrijkste doel van Kinderpostzegels?

Hulpvraag 1: Let op het signaalwoord **namelijk** in regel 3 en lees de zin ervoor nog eens. Hier staat een *reden* genoemd. (verbanden)

De Kinderpostzegels toen en nu

Sleutelvraag 2: Hoe is de Kinderpostzegelactie ooit begonnen?

Hulpvraag 2a: Naar welk jaar verwijst 'dat jaar' in regel 8? (verbanden)

Hulpvraag 2b: Wie was meester Verheul en wat heeft hij met de kinderpostzegels te maken? (verbanden)

Sleutelvraag 3: Op welke drie vlakken is de actie van nu anders ten opzichte van die van vroeger?

Hulpvraag 3a: Lees regel 14-20 nog eens goed.

Hulpvraag 3b: Let op de signaalwoorden voor een *opsomming*: **ook** (regel 16) en **tot slot** (regel 19). (verbanden)

Gelijke kansen

Sleutelvraag 4: Wat wil Kinderpostzegels met de Kinderpostzegelactie bereiken?

Hulpvraag 4a: Lees regel 22-23 nog eens goed. Waar verwijst **zij** (regel 22) naar?

Hulpvraag 4b: Kijk naar het kopje van dit stukje tekst.

Let op!

De **eerste hulpvraag** bij een stukje is altijd: *Wat heb je in het stukje gelezen?*

Projecten

Sleutelvraag 5: In de tekst worden drie projecten genoemd waarmee Kinderpostzegels haar doel wil bereiken. Welke zijn dat? Omschrijf ze kort.

Hulpvraag 5: Zie je de schuingedrukte woorden in de tekst? Dit zijn de namen van de projecten.

Na het lezen

Sleutelvraag 6: Doet jullie school elk jaar mee aan de Kinderpostzegelactie? Hoe vind je dat? Leg je antwoord uit.

Antwoorden: Zie **antwoorden** achteraan deze handleiding.

OPDRACHT 2

klassikaal/
drietallen

Sleutelschema

Doel-middelschema

Sleutelschema: een doel-middelschema maken

Doe deze opdracht klassikaal of laat de leerlingen in groepjes werken. Bespreek de opdracht na.

Antwoorden: Zie **antwoorden** achteraan deze handleiding.

OPDRACHT 3

tweetallen/
klassikaal

Verbanden in de tekst

De leerlingen plaatsen de juiste signaalwoorden in de zinnen.

Antwoorden: Zie **antwoorden** achteraan deze handleiding.

OPDRACHT 4

Individueel/drietallen

Een TikTok maken over Kinderpostzegels (extra opdracht)

De kinderen in je klas zijn ongetwijfeld bekend met het platform *TikTok*. Officieel mogen kinderen onder de 13 jaar geen lid worden van dit platform, maar in de praktijk zijn ook jongere kinderen er in min of meerdere mate actief. De leerlingen in jouw klas zullen dan ongetwijfeld dan ook weleens wat van *TikTok* gezien hebben. In deze opdracht gaan de leerlingen een *TikTok*-video maken, maar zij zullen deze niet online plaatsen. De video's zijn enkel bedoeld voor intern gebruik.

Laat de leerlingen [de TikTok-video van Lianne Dijkstra](#) zien. Wat vinden de leerlingen ervan?

De leerlingen maken nu (samen of alleen) een script voor hun eigen *TikTok*-video. Zij gebruiken hiervoor de informatie in de tekst. Dit script gebruiken ze om de video ook daadwerkelijk op te nemen (bijvoorbeeld met hun telefoon).

De leerlingen bekijken elkaars video en geven elkaar feedback. Laat de leukste video klassikaal zien, of deel die eventueel met de ouders van de kinderen in de klas om hen ook te informeren over en warm te maken voor de actie van dit jaar.

Werkblad Actief Lezen

Groepje van: _____

Leesdoel: Na het lezen van de tekst weet ik _____

Aantekeningen bij de stukjes

Noteer hieronder belangrijke informatie, onbekende woorden en eigen vragen. Schrijf ook de antwoorden van de sleutelvragen op.

Inleiding

Antwoord op sleutelvraag 1: _____

De Kinderpostzegels toen en nu

Antwoord op sleutelvraag 2: _____

Antwoord op sleutelvraag 3: _____

Gelijke kansen

Antwoord op sleutelvraag 4: _____

Projecten

Antwoord op sleutelvraag 5: _____

Na het lezen

Antwoord op sleutelvraag 6: _____

Antwoorden

OPDRACHT **1** Actief lezen en sleutelvragen beantwoorden

Tijdens het lezen	
Inleiding	<p>1. Wat is het belangrijkste doel van Kinderpostzegels? <i>Het belangrijkste doel van Kinderpostzegels is dat kinderen elkaar kunnen helpen.</i></p>
De Kinderpostzegels toen en nu	<p>2. Hoe is de Kinderpostzegelactie ooit begonnen? <i>De Kinderpostzegelactie begon voor het eerst in 1924. Toen werden de postzegels echter nog niet door kinderen verkocht. Dat gebeurde pas sinds 1948, nadat meester Verheul uit Waarder dit met zijn leerlingen had gedaan.</i></p> <p>3. Op welke drie vlakken is de actie van nu anders ten opzichte van die van vroeger?</p> <ol style="list-style-type: none"> <i>1. Vroeger kon je enkel postzegels kopen, tegenwoordig ook andere dingen.</i> <i>2. Kinderen komen niet meer met een envelop met bestelformulieren langs de deur, maar met een QR-code. Alles is digitaler geworden.</i> <i>3. Je kunt tegenwoordig ook enkel een donatie doen, als je niets wilt kopen. Dat kon vroeger niet.</i>
Gelijke kansen	<p>4. Wat wil Kinderpostzegels met de Kinderpostzegelactie bereiken? <i>Kinderpostzegels wil met de Kinderpostzegelactie bereiken dat alle kinderen gelijke kansen hebben.</i></p>
Projecten	<p>5. In de tekst worden drie projecten genoemd waarmee Kinderpostzegels haar doel wil bereiken. Welke zijn dat? Omschrijf ze kort.</p> <ol style="list-style-type: none"> <i>1. Playing for Success: een naschools programma, dat kinderen volgen in het stadion van een betaald-voetbalclub in de buurt.</i> <i>2. Move Maatje: helpt kinderen de overstap naar de middelbare school makkelijker te maken, door hen te koppelen aan een maatje. Dit is een jongere bij wie ze met allerlei vragen terecht kunnen.</i> <i>3. School's Cool: koppelt kinderen aan een persoonlijke mentor, die hen kan helpen met hun schoolwerk.</i>

Na het lezen

6. Doet jullie school elk jaar mee aan de Kinderpostzegelactie? Hoe vind je dat? Leg je antwoord uit.
Eigen antwoord.

OPDRACHT 2 Doel-middelschema

OPDRACHT 3 Verbanden in de tekst

1. Het doel van Kinderpostzegels is 'kinderen voor elkaar', **omdat** kinderen elkaar graag willen helpen.
2. Bijna iedereen kent de kinderpostzegels, **want** ze bestaan al heel lang.
3. Tegenwoordig gebruiken steeds minder mensen de traditionele postzegel. **Daarom** kun je nu ook andere dingen bestellen.
4. **Doordat** je tegenwoordig via een QR-code kunt bestellen, wordt er bespaard op papier en dat is duurzamer.
5. **Door** problemen thuis, hebben sommige kinderen geen eerlijke kans om zich te ontwikkelen tot mensen die kunnen zijn wie ze willen zijn.